

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Fauske, 20. januar, 2012

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

E-post: nve@nve.no

Høringsuttalelse Mosjøen vindkraftverk i Vefsn og Grane kommune.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 20 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

De frivillige organisasjonene baserer sin aktivitet på frivillig arbeid og dugnadsinnsats og legger ned mye arbeid i tilrettelegging for et aktivt friluftsliv og for å sikre verdifull natur. FNF Nordland jobber for å styrke de frivillige organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteressene og at deres lokalkunnskap og synspunkt kommer med i planprosessene. Våre natur- og friluftslivsorganisasjoner har sitt virke i utmarka og de lokale foreningenes kunnskap og erfaringer vil være vesentlige bidrag i kunnskapsinnhenting for temaene natur og friluftsliv.

Denne uttalelsen er gjort i nært samarbeid med Brurskanken Turlag, Vefsn Jeger- og Fiskerforening og Naturvernforbundet i Nordland. Vi har gjennomgått søknaden og vært representert på folkemøtet for Mosjøen vindkraftverk, og har følgende kommentarer og innspill til søknaden og konsekvensutredningene:

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland

Storgt. 39, 8200 Fauske

Tlf: 952 26425

www.fnf-nett.no/nordland

nordland@fnf-nett.no

Medlemmer i FNF Nordland: Turistforeningene i Nordland, KFUM/ KFUK Speidere på Helgeland, Norges speiderforbund i Salten, Norges Jeger og Fiskeforbund Nordland, Nordland Orienteringskrets, 4H Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, NOF Nordland, Sykklistenes Landsforening Bodø, Salten Naturlag, Leknes Padleklubb, Polarsirkelen Friluftsråd, Ofoten Friluftsråd, Vesterålen Friluftsråd

Kort om Mosjøen vindkraftverk

Fred Olsen Renewables AS søker konsesjon for å bygge og drive Mosjøen vindkraftverk i Vefsn og Grane kommune. Planområdet ligger på Reinfjellet, mellom Småtjørnan i nord og Åsskardet i sør. Det planlegges 105 stk. 3 MW vindturbiner med en totalhøyde på 150 m fra bakken til vingespiss, fra ca. 500 til 700 moh. Det er også utarbeidet en alternativ layout på 5 MW turbiner.

- Installert effekt: 305,00 MW
- Produksjon: 750,00 GWh

Behovet for mer kraft

I Nordland er kraftoverskuddet på over 40 prosent. Det vil si at kraftproduksjonen er større enn forbruket og at en fortsatt storstilt kraftutbygging i kombinasjon med den begrensede overføringskapasiteten vil bidra til å øke kraftoverskuddet ytterligere.

FNF Nordland understreker at vi ikke er i mot produksjon av fornybar energi, er opptatt av en miljøvennlig produksjon og en klimavennlig energipolitikk som i større grad tar høyde for å vurdere tiltak som energieffektivisering, industriomlegging, "kortreist kraft" og ny energiproduksjon. I disse tiltakene finnes det stort potensial for å frigjøre mer energi fremfor en økt produksjon av en upopulær og subsidiert vindkraft. FNF Nordland etterspør hvordan mer kraftutbygging i Nordland vil ha for klimagassutslipp lokalt og globalt og hadde sett at kraftbehovet og klimaregnskapet var bedre utredet.

Friluftsliv

Et eventuelt vindindustriområde vil legge beslag på store utmarksarealer og forringe allmennhetens rett til fri ferdsel (Allemannsretten). Vindturbinene vil fremstå som fremmedelementer og synlige på lang avstand. Store tekniske installasjoner som trafostasjon, servicebygg og et nettverk av anleggsveier vil forringe friluftslivsutøvelsen gjennom at naturopplevelsen reduseres. Det finnes mye dokumentasjon og erfaringer som tilsier at det er store samfunnsmessige gevinster å hente ved å ivareta slike viktige naturområder for et aktivt friluftsliv. Særlig i et folkehelseperspektiv. Det finnes mye forskning som bygger opp under påstanden om at det enkle friluftslivet er nordmenns viktigste arena for fysisk aktivitet. Kostnadene til reparasjon av folks helse er enorme og stigende, og inaktivitet er en viktig årsak til dette.

Og vi har et ansvar både for dagens brukere og for å sikre kommende generasjoners rett til å oppleve natur og stillhet. Muligheten til å oppleve stillhet og naturopplevelse gir rekreasjon, bedre helse og avkobling fra en ellers stressende hverdag. Og det er friluftsliv i nærområdene som er viktigst å ivareta. De lett tilgjengelige friluftslivsområdene er så viktig fordi de opprettholder en lav terskel for å søke naturopplevelse og utøve friluftsliv. Det finnes ingen former for avbøtende tiltak når noen mister sitt viktigste turområde. FNF Nordland mener det er uakseptabelt dersom terskelen for å utøve friluftsliv kommer til det nivået at man er avhengig av å sette seg inn i bilen og kjøre flere mil for å finne nye friluftsområder. Dette bidrar til mer bilkjøring og støy og er klimavennlig. Dette er viktige tema som er bekymringsverdig dårlig utredet i søknaden. Som ansvarlig myndighet må NVE stille langt

større krav til utredninger som omhandler klimagevinsten ved utbygging av store vindkraftverk i utmarka og viktige friluftslivsområder.

Det planlagte tiltaket vil berøre et viktig friluftslivsområde både sommer og vinterstid for befolkningen i Vefsn kommune. Vefsn Jeger- og Fiskerforening opplyser at tiltakets betydning for friluftslivsutøvelsen i området øst for Reinfjellet er dårlig belyst og at Reinfjellets betydning for vinterfriluftsliv ikke kommer tilstrekkelig frem. Brurskanken Turlag opplyser om at Reinfjellet er Mosjøens ”byfjell” og et meget benyttet område til friluftsliv både sommer og vinter og at det planlagte tiltaket vil være et betydelig inngrep i det kanskje viktigste friluftsområdet i Vefsn.

I utredningen kommer det frem at det *erfaringsmessig* blir økt ferdsel i området i en tid etter utbygging, uten at man med sikkerhet kan si hovedårsaken. Det er enkelt å tenke seg til at høye vindturbiner lokker befolkningens nysgjerrighet frem og tiltaket derfor anses som en attraksjon. Men erfaringsmessig vet man også at i etterkant av andre utbygginger i Norge er flere vindkraftverk blitt stengt for allmenn ferdsel i kortere eller lengre perioder på grunn av sikkerhetsmessige årsaker og uhell. Skilting, ferdselsforbud, sikkerhetssoner m.m. vil dessuten ha en privatiserende effekt. Sumvirkningene og ettervirkningene kan derfor være mange og omfattende.

En av de mest relevante problemstillinger ved dette tiltaket er hvilke konsekvenser en eventuell utbygging vil ha for dagens friluftslivsbrukere og fremtidige scenarioer. Ett scenario (og det høyst sannsynlige scenarioet) er at eksisterende brukere vil forsvinne og nye vil komme til. Brukerne som vil forsvinne er i hovedsak de som utøver det tradisjonelle, enkle friluftslivet hvor stillhet, naturopplevelse og rekreasjon er viktigst. Det kan argumenteres med at en anleggsvei letter tilgjengeligheten til fjellet, men et vindindustriområde kan ikke defineres som et friluftslivsområde. Det er nærliggende å tro at veien opp i særlig grad vil favorisere motorisert ferdsel, sportsaktiviteter eller annen aktivitetsform enn friluftsliv.

Biologisk mangfold

All energiproduksjon vil i større eller mindre grad ha negative konsekvenser for natur og miljø. Arealinngrep og nedbygging eller oppsplitting av arters leveområder er den største trusselen mot biologisk mangfold. Vindkraft er den mest arealkrevende formen for energiproduksjon og store vindkraftverk vil derfor lite miljøvennlig dersom det går ut over andre miljømål. Særlig dersom det ikke er et reelt behov for mer kraftutbygging.

Erfaringer fra andre vindkraftverk i Norge viser at vindturbiner og rovfugl er svært konfliktfylt og i utredningen for fugl blir det knyttet en usikkerhet i forhold til kollisjonsrisiko. Erfaringer fra vindkraftverket på Smøla viser at rype og havørn er de artene som er mest utsatt for dødelighet i forbindelse med vindturbiner og kollisjoner. Studier fra blant annet California, USA, har vist at kongeørn er en av de mest sårbare artene for kollisjoner med vindturbiner (Vår Fuglefauna 34 2011, nr. 3). Tiltaket vil sannsynligvis forringe en stor del av jaktområdene og leveområdene for jaktfalkens viktigste byttedyr fjellrype. Det er også viktig å belyse at rovfugl også hevder revir og kretser mye ved å benytte seg av oppadstigende luftstrømmer (bl.a. kongeørn og fjellvåk) og at denne adferden foregår i høyden og kan øke dødelighetsrisikoen.

Som et viktig forvaltningsprinsipp i naturmangfoldloven (§ 10) må den samla belastningen for eksisterende og planlagte utbygginger vil ha for naturmangfoldet vurderes.

Landskap

Nær tilgang til vakker natur og en utsikt til naturskjønne omgivelser og landskap er ikke bare viktig i friluftslivsperspektiv, men det er også et viktig kriterium for bosetning. Vindturbiner kan også ha en negativ effekt på ulike reiselivsformer fordi det ikke er et ukjent fenomen i Europa og verden for øvrig. Turister kommer til Norge for å se urørt natur og landskap. Dimensjonene på vindturbinene gjør at visualiseringer er en svært viktig for å få et inntrykk av hvordan landskapet vil se ut. FNF Nordland synes derimot noen bilder virker delvis overeksponerte slik at vindturbinene ”flyter” i ett med lys himmel og horisont.

Det burde også vært bedre visualisert hvordan vindkraftverket vil se ut når det er overskyet eller på et annet tidspunkt på dagen når det er mørkere. Det burde også vært flere visualiseringer nærmere Reinfjellet som kunne gitt et bedre inntrykk av tiltakets omfang når det gjelder veienes forgreininger, trafostasjon og servicebygg og det faktum at hver vindturbin rager 150 meter fra bakken opp til vingespiss.

Konklusjon

Dersom det omsøkte tiltaket gis konsesjon vil det for alvor prege friluftslivsbruken i Mosjøen og Vefsn. Friluftslivsbrukere vil forsvinne og må søke nye områder. Utredningen om friluftsliv burde vært bedre og mer konkret, særlig for utøvelse av friluftsliv om vinteren. Visuelt vil et vindkraftverk av en slik dimensjon i stor grad prege omgivelsene, bebyggelse og landskap og friluftsliv. For biologisk mangfold er vi redd tiltaket vil ha store negative effekter på rovfugl gjennom økt forstyrrelse biotopforringelse og kollisjonsrisiko.

FNF Nordland er sterkt kritisk til det omsøkte tiltaket som i stor grad vil berøre svært viktige natur- og friluftsverdier i Vefsn, og henstiller med dette at konsesjon for Mosjøen vindkraftverk ikke blir gitt.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Arbeidsutvalgsleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator arealforvaltning

Kopi til

Vefsn kommune

Grane kommune

Nordland fylkeskommune, Folkehelse

Nordland fylkeskommune, Plan og Miljø

Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelingen

Friluftslivets Fellesorganisasjon

Sametinget

Reindriftsforvaltningen i Nordland

